

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

15. An in dubio quis teneatur adhibere correctionem fraternam, maxime quando dubium est, an correctio nocitura, vel profutura sit? Et quid, si peccatum sit dubium? Ex p. 4. t. 3. r. 72.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. XV.

An in dubio teneatur quis adhibere Correctionem Fraternali, maxime quando dubium est, an Correctio nocitura, vel profutura sit.
Et quid, si peccatum sit dubium? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 72.

§. 1. **R**espondeo quod qui dubitaret an correctio profutura esset delinquenti, si certus esset saltem non obfuturam, teneatur eam adhibere, non autem si insimul dubitaret an esset nocumentum allatura. Ita Iacobus Granado in 2. 2. D. Thomae controversiis, 3. tract. 1. 2. disp. 1. num. 6. & alij. Veram Filiucius ubi infra num. 135. in casu quo contempso esset nocumentum allatura, & eligendum id quod habet maiorem rationem boni, & ideo in articulo mortis, quando peccatum est publicum, vel scandalosum, docet adhibendam esse correctionem, etiam si timeatur, quod corrigendus deterior euadat.

2. Sed quid dicendum, si peccatum sit dubium, an in tali casu quis teneatur correctione adhibere? Respondetur privatam personam id facere non debere, pertinet enim ad Superiorem, nisi forte in tribus casibus. Primus, quando tale esset peccatum, quod posset redundare in notabile prauidium & detrimentum tertij, quale esset peccatum haereticis, proditoris Principis, ciuitatis, &c. Secundum, quando immineret proximi mors, tunc enim non modo a peccato posset correptio libera, verum etiam a morte aeterna. Tertius, quando esset spes probabilis proximum non admodum egrè laturum, si in dubio admoneretur. Ita Filiucius tom. 2. tract. 28. cap. 6. num. 133.

RESOL. XVI.

An in dubio teneatur quis adhibere Correctionem? sed difficultas est, quando dubium est, an correctio nocitura, vel profutura sit?
Et quid, si aequè probabile est, quod nocebit Correctio, ac quod proficiet? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 22.

§. 1. **S**uppono vt dictum est correctionem non requirere spem omnino certam, sed suffice e probabilem. Ita D. Thomas in 2. 2. quaest. 33. art. 2. ad 1. & alij communiter: quod si probabiliter tibi persuades nihil effecturum per correctionem, non teneris illam apponere: ita expresse docet Valent. 2. 2. quaest. 10. disp. 3. parte 2. §. tertia circumstantia, pag. 657. cum Richardo 4. disp. 19. art. 2. qu. 1. & Dur. ibidem, quaest. 3. art. 3. & aliis communiter, quia tunc cessat finis intinsecus correctionis, saltem in prudenti aestimatione: neque enim ad actionem inutilem obligatio esse potest.

2. Sed difficultas est quando dubium est, an correctio nocitura, vel profutura sit. Ad hanc quaestionem sic respondet Lorca in 2. 2. disp. 44. Dubium est, an in dubio; vtrum correctio proderit teneatur corrigere? Caietanus in summa, verbo Correctio, affirmat, non vrgere praecipuum hoc, nisi vt minimum probabiliter credamus, profuturam esse correctionem. Idem indicat S. Thom. art. 2. illis verbis: Quando aliquis praesumit probabiliter quod possit aliam per suam correctionem a peccato extrahere. Communis tamen resolutio est cum Adriano §. Alter ergo Soto quaest. 2. conclus. 4. Navar. cap. 24. num. 12. & aliis, distinguendum esse. Vel enim du-

bia est utilitas, & certum & securum, nullum imminere nocumentum illius, vel alterius; & tunc obligat correptionis praecipuum. Ved dubia est utilitas, & dubium etiam, an aliquod graue nocumentum eius, vel alterius sequatur, & tunc non licet corrigere. Prima pars huius assertionis palam tradita est ab Augustino, in cap. Si quis autem, citato. vbi dicit: *Fac do tibi poenitentiam, quia nescio, an tibi prodero; si enim scirem non prodesse, non te admonerem; non inquit: Quia certo scio profuturum, sed: Quia nescio an prodero. Et ratione probatur. Quoniam contra charitatem est, proximum in periculo salutis relinquere; cum ex remedio nullum inconueniens timere potest. Confirmatur. Quando medicus, qui dubius sit de utilitate medicinae, securus tamen, nullo modo nocituram tenetur exhibere. Confirmatur praeterea. Quia si expectanda esset certa spes utilitatis, raro aut vix vnquam occurreret obligatio huius praecipui & facile posset contemni. Quando ergo dicitur, necessariam esse spem emendationis, intelligendum est potius in sensu negante, quam affirmante: id est, vt non sit desperatio fructus, & probabilitas inutilitatis.*

3. Secunda pars manifesta est. Quia si timeretur aliquod nocumentum in dubio utilitatis, maius periculum subest corrigendo, quam omitendo: quia si corrigas subest periculum perseuerantiae in eodem peccato, & vltioris damni, si omittas, solius perseuerantiae: Est tamen aduertendum, nocumentum illud debere esse aut spirituale, aut ten pora & magni momenti: nam si sit temporale leue, postponendum est, quamuis esset certum, & exequenda est correctio. Affirmant etiam nonnulli, omitti posse correctionem, quamuis certo speretur utilitas correcti, si timeatur magnum nocumentum spirituale, vel temporale Reipublicae, vel alterius, quod aliquando evenire poterit, raro tamen. Huculque Lorca, cui etiam Adde Villalobos in Summa tom. 2. tract. 4. disp. 3. num. 4. Valentiam tom. 3. disp. 5. quaest. 10. puncto 2. Coninch. disputat. 28. de Charitate dub. 6. num. 92. qui cum Bannez, & Adriano optime excipit caum, quo peccans cessante correptione omnino crederetur in peccato suo moriturus, vt si mors ei inisset, tunc enim quia extremum imminet periculum, non solum aeterni supplicij, sed etiam infinitorum, & grauissimorum peccatorum, quae talis damnatus tota aeternitate committat, extrema etiam tentanda sunt: sicut etiam aegro prudenter datur periculosa medicina cum aliqua spe salutis, quando alias eius desperata est salus.

4. Igitur in dubio nocumenti, vel fructus, non est, vnde correctionis obligatio oritur; quae ad fructum, vt ad finem tendit, quae doctrina, vt bene aduertit Valentia supra vera est, etiam si minus dubites de correctionis emolumento: sufficit enim si de nocumento dubites, vt obligatio cesset. Nocumentum voco non aliquam tristitiam, merorem vel iram cum aliqua leui culpa, quia haec non reputantur vt nocumenta, comparatione fructus ex correctione sperati. Bene aduertit Suarez disp. 8. de Charit. sect. 3. num. 5. nocumentum, quod debet timeri est graue damnum in correcto, scilicet nouum peccatum graue, vel noua in peccato obstinatio, de quo fit correctio.

5. Aduertit tamen Valentia supra parte 2. pag. 675. §. modo altero: cum Adriand, & Caietano, Dubius de profectu correctionis, certus tamen non obfuturam tenetur corrigere, sicut medicus tenetur medicinam aegroto adhibere, de qua certus est non obfuturam, sperat tamen etiam sub dubio profuturam. Et omnia supradicta docet etiam Castus Palaus tom. 1. tract. 6. disputat. 3. puncto 4. num. 4. & sequi. cui adde Bañez in 2. 2. D. Thomae quaest. 33. art. 2. dub. 4.